

Hazırlayan:

Prof. Dr. Kerem Alkin

Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

2017'ye ne yazık ki, menfur bir terör saldırısının gölgesinde başladı. ABD'deki başkanlık seçimlerine Rusların hacklemeyle müdahale ettikleri iddiaları, siyaset alanının 2017'de de ekonomiyi ciddi manada etkilemeyi sürdüreceğini gösteriyor. Hazine'nin bugün ikisi olmak üzere, bu haftaki 4 tahvil ihalesine dikkat edilmesine yarar var. Yarın açıklanacak TÜİK enflasyonu için önde gelen ekonomistler yüzde 1,2-1,3 civarında bir aylık artış bekliyorlar. Trump'ın 20 Ocak'ta yemin edip, resmen göreve başlamasına kadar, piyasalar hayli dalgalı seyir izleyebilir.

- 15 Aralık'ta gördüğü 103.02 puanlık kapanış seviyesini 21 Aralık'ta bir kez daha tekrarlayan, 20 Aralık'ta 103.29 puanlık, 28 Aralık'ta ise 103.30 puanlık kapanış yapan Dolar Endeksi, 2016'nın son ayında, dünyanın önde gelen para birimleri karşısındaki hızlı değer artışı ile, gün içi işlemlerde 103.65 puanı test ettikten sonra, 30 Aralık'ı 102.21 puanla kapattı. 29 ve 30 Aralık'ta Dolar Endeksi'nde görülen bu hızlı gerilemede, Obama Yönetimi'nin, ABD başkanlık seçimlerine Rusların müdahale ettikleri dedikoduları, savları çerçevesinde, Rusya Federasyonu'na uygulanan yaptırım ve ambargoların daha da sertleştirileceği, Donald Trump'ın ABD'nin 45. Başkanı olarak seçildiği başkanlık seçimlerinin iptal edileceği, yenileneceği dedikodularının etkili olduğu yönünde değerlendirmeler piyasalar yansıdı. 2 Ocak Pazartesi ile başlayan yeni yıla, Dolar Endeksi 102.24 ile 102.40 puan aralığında bir hareket ile başlamış durumda.
- Yukarıda paylaştığım değerlendirme bile, 2017'de uluslararası siyaset alanının, yeri geldiğinde piyasalar üzerinde ne ölçüde etkili olabileceği konusunda gereken ipucunu veriyor. 20 Aralık'ta 1,04 doların altında, 28 Aralık'ta ise 1,0413 dolar düzeyinde kapanış yapan euro-dolar paritesi ise, 2016'yı 1,05 doların üzerinde bir seviye ile kapattıktan sonra, yeni yıla da 1,05 doların üzerinde başlamış durumda. 5 Aralık'ta 2,52 TL'nin üzerinde bir kapanış yapmış olan dolar-TL kuru ise, 7 Aralık'ta 3,39 TL'nin dahi altını gördükten sonra, 14 Aralık'ta 3,53 TL'nin yeniden üstüne çıktı ve 30 Aralık'a kadar 3,54-3,50 TL bandında salınarak, 2016'yı 3,5235 TL'den kapattı. Dolar, 2 Ocak 2017'ye de, menfur terör saldırısının da etkisi ile, 3,5351 TL düzeyinde başlayıp, 3,5322 TL ile 3,5440 TL aralığında salınmakta. Dolar Endeksi, dünyanın önde gelen para birimleri karşısında yükselişini 4. yıla taşımış durumda. Ciddi siyasi tartışmaların hüküm sürdüğü bir ortamda, 20 Ocak'ta Trump'ın yemin ederek, resmen başkanlık görevine başlaması sonrasında, euro-dolar paritesindeki dalgalanmanın sakinleşeceği vurgulanıyor.

- 20 Aralık itibariyle yılbaşından bu yana yüzde 5.1 yükselen dolar, kazançlarının bir kısmını geri vermesi ardından 2016 yılını yaklaşık yüzde 3.5 artıda tamamladı. Doların kazançlarına, sterlin karşısındaki yüzde 16'lık yükselişi öncülük ederken, İsveç Kronu karşısındaki yüzde 7'lik yükselişi de etkili oldu. Japon Yeni ve Kanada Doları karşısında yüzde 3 değer kaybeden dolar, euro karşısında yüzde 3 arttı. Bu arada, Çin Merkez Bankası (PBOC) araştırmacısı Ma Jun, resmi haber ajansı Xinhua'da çıkan habere göre, nakit işlemlerine ve deniz aşırı transferlere ilişkin yeni düzenlemelerin sermaye kontrolleri olmadığını söyledi. PBOC'un yılın son günü yayımladığı yeni yükümlülüklerin hükümetin gizli bir biçimde sermaye kontrolleri uygulamakta olduğu endişelerini artırdığı kaydedildi.
- PBOC'un araştırma ofisi baş ekonomisti Ma, bu düzenlemelerin sermaye kontrolleri olmadığını belirtti ve bireyler için yıllık 50,000 dolar olan döviz alım kotasının değişmediğini ve yeni kuralların işletme yatırımları ve yurtdışı operasyonları veya denizaşırı seyahat ve eğitim gibi normal faaliyetleri etkilemeyeceğini de sözlerine ekledi. Ma'nın yorumları, yuanın 20 yılı aşkın sürenin en büyük yıllık kaybını yaşamasının ardından yoğunlaşan sermaye çıkışları baskısını potansiyel olarak artırabilecek bir düzenleme olan bireyler için 50,000 dolar olan sınırın, 1 Ocak'tan itibaren yeniden koyulmasının ardından geldi. PBOC, Cuma günü yaptığı açıklamada, para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelenin bir parçası olarak, bankaların 1 Temmuz'dan itibaren sınır ötesi müşteri işlemlerini bildirmelerine ilişkin kuralları daha da sıkılaştıracağını kaydetmişti.
- Hazır Çin'den bilgi aktarırken, Çin'de 1 Ocak Pazar günü açıklanan resmi imalat sanayi göstergesinin Aralık ayında 2012 sonrası zirvesinin yakınında istikrar kazanırken, hizmet sektörü göstergesi güçlü kaldığını hatırlatalım. Böylelikle her iki gösterge de son bir yıldaki istikrarlı yükselişini durdurdu. Girdi fiyatları sıçradı ve bu durum enflasyon beklentilerindeki yükselişi işaret ediyor. İmalat sanayi satın alma yöneticileri endeksi (PMI) Aralık ayında, önceki ayki seviyesi olan 51.7'den 51.4'e gevşedi. Bloomberg'in anketine katılan ekonomistlerin tahminlerinin ortalamasına göre bu verinin 51.5 seviyesinde çıkması bekleniyordu. İnşaat sektörünü de içeren imalat dışı (hizmet) PMI ise aynı dönemde, Kasım ayındaki seviyesi olan 54.7'den 54.5'e geriledi. Bu verinin 50 seviyesinin üzerinde çıkması sektörde genişleme olduğunu işaret ediyor. İmalat sektörü girdi fiyatları beş yılın zirvesi olan 69.6'ya yükselirken, hizmet girdi fiyatları üç yılın zirvesi olan 56.2'ye ulaştı.
- Türkiye'de ise, bu sabah açıklanan imalat sanayi PMI Endeksi, Aralık'ta 47.7'ye geriledi. Endeks bir önceki ay 48.8 değerini almıştı. Bloomberg HT Tüketici Güven Endeksi ise, Aralık ayında bir önceki ayın nihai endeksine göre yüzde 1,35 gerileyerek 68,28 değerini aldı. Eylül ayından bu yana düşüş gösteren endeksin bu eğilimi oldukça yavaşlayarak da olsa Aralık ayında da sürdürdüğü gözleniyor. Endeksi oluşturan soruların detayına baktığımızda, tüketicinin kişisel mevcut durum algısında olumsuzluk devam ederken, Türkiye ekonomisinin geleceğine ilişkin beklentilerin Kasım ayına göre

iyileştiğini izliyoruz. Önümüzdeki 12 aya ilişkin beklentileri ölçen Bloomberg HT Tüketici Beklenti Endeksi Kasım ayına göre 4,93 artarak 79,85 değerini aldı.

- Kişisel mevcut durum algısını ve beklentileri olumsuz etkileyen en önemli faktör iç ve dış faktörlerden kaynaklanan döviz kurlarındaki yukarı yönlü baskının devam etmesi gibi görünüyor. İçinde bulunduğumuz dönemin dayanıklı tüketim malları ile konut ve otomobil alımı için uygunluğunu ölçen Bloomberg HT Tüketim Eğilimi Endeksi ise yüzde 19,58 gerileme ile 54,72 değerini alıyor. Sonuç olarak, endeks verileri içinde bulunduğumuz dönemde iç talebin büyümeye güçlü bir katkı veremeyebileceğine işaret ediyor. Beklentilerdeki toparlanma devam ederse orta vadede iç talep konusunda daha pozitif bir tablo ortaya çıkabilir.
- Bir diğer kritik veri ise, TÜİK tarafından yarın (3 Ocak Salı) açıklanacak enflasyon verileri. Bu veriler öncesi, 1 Ocak Pazar günü açıklanan İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) İstanbul için hazırlanan 1995 bazlı ücretliler geçinme endeksi, geçen ay için fiyat artışına işaret etti. 2016 Aralık verisi aylık bazda İstanbul perakende fiyatlarda yüzde 1,71 ve gıda harcamaları grubunda yüzde 3,02 artış oraya koydu. Yıllık bazda ise perakende fiyatlar Aralık ayında yüzde 9,12, toptan fiyatlar yüzde 10,88 artış gösterdi. İTO verileri, tüm Türkiye geneli için ekonomistlerin enflasyon tahminlerini de yukarı doğru revize etmelerine sebep oldu. Bir başka öncü gösterge olan TÜRK-İŞ'in verilerine göre ise Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı Aralık 2016 ayında bir önceki aya göre yüzde 1,08 arttı. Yılın ilk on iki ayı itibariyle fiyatlardaki artış yüzde 3,39 oldu. Gıda enflasyonunda son on iki ay itibariyle artış yüzde 3,39 olurken, yıllık ortalama artış oranı ise yüzde 4,12 olarak hesaplandı. Ekonomistlerin tahminleri, TÜFE'de aralık ayı artışı olarak yüzde 0,93 ile 1,3 arası şekillenmiş durumda.
- Anadolu Ajansı Finans Enflasyon Beklenti Anketi'ne katılan ekonomistler ise, 2016 yılında Tüketici Fiyat Endeksinin (TÜFE) yüzde 7,83 artmasını bekliyor. Anadolu Ajansı Finans Portalı'nın, TÜİK tarafından yarın açıklanacak enflasyon verilerine ilişkin 20 ekonomistin cevaplarıyla oluşturduğu beklenti anketine göre, ekonomistlerin yıl sonu enflasyon beklentilerinin ortalaması yüzde 7,83 oldu. Ankete katılan ekonomistlerin 2016 yılı için enflasyon beklentileri en düşük yüzde 7,40 ve en yüksek yüzde 8,49 aralığında yer aldı. Ekonomistler aralık ayında enflasyonun yüzde 0,99 artacağını hesaplarlarken, enflasyon beklentileri en düşük yüzde 0,55 ve en yüksek yüzde 1,60 oldu. Enflasyon Kasım ayında bir önceki aya göre yüzde 0,52 ve bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 7 artış göstermişti.
- Kimi küresel piyasaların hala yılbaşı tatil rehabetinde olması nedeniyle, yeni yılın ilk günü de piyasalar açısından oldukça sakin geçecek. Hazine Müsteşarlığı'nın bugün ikisi olmak üzere, bu haftaki toplam 4 tahvil ihalesi dikkatle takip edilecek. 1 Ocak 2017 itibariyle OPEC ve OPEC dışı petrol üreticilerinin üretimlerini 6 ay boyunca azaltma anlaşmaları uygulamaya yeni yılda devreye

girmiş durumda. OPEC üyeleri ile Rusya ve Meksika dahil OPEC üyesi olmayan 11 ülke petrol fiyatlarının normalleştirilmesi için varılan anlaşma kapsamında, kartel üyeleri günde 32,5 milyon varil üretim tavanına gönüllü olarak bağlı kalacak. Azerbaycan, Bahreyn, Brunei, Ekvator Ginesi, Kazakistan, Malezya, Meksika, Umman, Rusya, Sudan ve Güney Sudan da petrol üretimini toplu olarak günlük 558 bin varil azaltıyor. 2016 yılında 27,08 dolara kadar gerileyen brent petrol, üretimi kısma kararı sonrası, geçen yılı 56,73 dolar fiyat seviyesinden kapatmıştı. Petrol, 2 Ocak Pazartesi sabahına, yeni yıla, Asya piyasalarında 56,80 dolar ile yatay seyredererek başladı.

- 2016 yılı, Anglo-Sakson kanatta, Britanya'daki referandumdan Brexit kararının çıkması ve Donald Trump'ın ABD'nin 45. Başkanı seçilmesi adına, Batı ittifakı'nda bir hayli depreme sebep oldu. Oysa, 2016'nın ilk yarısında, küresel ekonomide dikkatle takip edilen konulardan başında Trans Atlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) geliyordu. OECD'nin November 2012'de yayınlanan "Looking to 2060: Long-term global growth prospects" report u, ABD ve Euro Bölgesi için 2011 ile 2030 arası iç açıcı bir tabloya işaret etmiyordu. Bu nedenle, Başkan Obama'nın girişimleri ile, Atlantik'in iki yakası arasında yeni bir ekonomik işbirliği projesi gündeme getirildi.
- Hayli çetin geçen ve kimi AB üyesi ülkelerin Almanya'nın güdümünde yürüyen müzakerelerden memnuniyetsizliklerinin arttığı bir konjonktürde, Britanya'nın Brexit kararı AB Projesi'nin geleceği açısından da, TTIP açısından da tam bir şoktu. ABD'yi tüm uluslararası anlaşmalardan çekmekten söz eden, NAFTA, TPP ve TTIP'ye bütünüyle karşı olan Trump'ın başkan seçilmesi, Atlantik İttifakı için ikinci şok oldu. Trump'ın resmen göreve başlayacağı 20 Ocak'tan itibaren, AB kanadına yönelik izleyeceği politika, TTIP'nin bütünüyle rafa kalkması, ABD'nin Avrupa'daki askeri üslerinin geleceğinin giderek belirsizleşmesi, ABD'nin AB'nin askeri güvenliğini sağlamaktan vazgeçmesi, 60 yıldır yürümekte olan Atlantik İttifakı'nda, Atlantik'in iki yakasının karşı karşıya gelmesi anlamına gelebilecek gelişmeleri de tetikleyebilir.
- 14 Kasım'da Britanya, Fransa ve Macaristan dışişleri bakanları olmadan toplanan AB ülkelerinin dışişleri bakanları, AB'nin pek çok yerel ve öncelikli sorunları olduğundan söz etseler de, Trump döneminde TTIP müzakerelerinin AB için çok zorlu geçeceği yönündeki endişeler, Trump'ın Avrupa ülkelerinin NATO için daha fazla harcama yapmaları gerektiği yönündeki sözleri, Trump döneminde Rusya ve ABD arasındaki ilişkilerin iyileşme ihtimali, İran'la varılan nükleer anlaşmanın geleceği ve iklim değişikliği konularının AB kanadında ciddi tedirginliğe sebep olduğu görülüyor.